

Prvi trgovci športskom opremom

GODINE 1889. MARKO DRUCKER JE U ILICI 39, UZ BARUT, DINAMIT, ORUŽJE, SATOVE, SVJETILJKE, GLAZBALA I BICIKLE POČEO PRODAVATI LOVAČKU, MAČEVALAČKU, NOGOMETNU, TENISKU I RIBOLOVNU OPREMA. NASLIJEDIO GA JE SIN HARRY, KOJI JE PROŠIRIO POSLOVANJE, A ZATIM ORGANIZIRAO I VLASTITU PROIZVODNJU

Piše **Liljana Jazbinšek**

Na razvoj športa u Hrvatskoj krajem XIX. stoljeća utjecali su i trgovci i proizvođači športske opreme i rekvizita. U prvo su se vrijeme oprema i rekviziti nabavljali isključivo u inozemstvu. Tako se oprema za Tečaj za učitelje gimnastike (1894. - 1896.), prema svjedočenju Franje Bučara, nabavljala u Beču, Pešti, Stockholmu i Pragu. Za nastavu hokeja na travi palice su naručene u I. hrvatskoj tvornici štapova u Bregani, a skije u Drvorezbarskoj školi u Otočcu. Na palice nije bilo prigovora, ali su se skije ubrzo polomile pa su u Beču i Stockholmu naručene nove.

Moderni trgovački centar

Godine 1882. u Zagreb se doselio Marko Drucker. On se rodio u Češkoj 1856. godine, a u Njemačkoj je izučio trgovački obrt. U Zagrebu se zaposlio u trgovini E. F. Bothea kao knjigovođa i stručnjak za šivaće strojeve. Godine 1889. Drucker je preuzeo tu trgovinu u Ilici 39 koja je djelovala pod nazivom *Prva zagrebačka umjetno-obratna dvorana Eugen Ferdinand Bothe*. U njoj su se, uz barut, dinamit i oružje, mogli kupiti i šivaći strojevi, satovi, blagajne, svjetiljke, glazbala i bicikli. Nakon što je preuzeo trgovinu, novi je vlasnik odmah proširio asortiman robe. Osjetio je da su poklonici športa potencijalni kupci pa se u trgovini mogla kupiti lovačka, mačevalačka, nogometna, teniska i ribolovna oprema. Kada se iz zgrade u Ilici 39 iselila tiskara *Narodnih novina*, trgovina Marka Druckera proširila se na cijeli objekt, prema Ilici i Frankopanskoj ulici. Na prvom katu i u dvorištu bilo je veliko skladište. Uvedena je i servisna služba pa su svi prodani predmeti popravljani i održavani u vlastitoj mehaničkoj radionici. To je, nedvojbeno, bila prva prodavaonica športske opreme i rekvizita u Zagrebu i Hrvatskoj.

Harry Drucker

Trgovina isključivo športskom opremom

Nakon smrti Marka Druckera 1920. godine, središnju je zagrebačku prodavaonicu na uglu Ilice i Frankopanske preuzeo njegov sin Harry, koji je rođen u Zagrebu 15. prosinca 1894. godine. Gimnaziju je završio u Zagrebu, a studij elektrotehnike u Berlinu prekinuo je I. svjetski rat. Budući da se sva roba do završetka I. svjetskog rata nabavljala u Austro-Ugarskoj, nakon osnutka Kraljevine SHS otkup robe od istih dobavljača bio je otežan carinskim ograničenjima. Novi je vlasnik, inače svestrani športšaš, povukao iznimno riskantan potez. Počeo je trgovati samo športskom opremom i rekvizitima. Najprije je robu naručivao od domaćih obrtnika, a zatim je počeo organizirati vlastitu

proizvodnju. Izrada sprinterica, planinarskih i skijaških cipela započela je već 1925. Nakon toga proizvodi medicinke i lopte za nogomet, vaterpolo i hazenu. Izrađivale su se i naprtnjače, vjetrovke, skijaška odijela, vreće za spavanje i šatori, a organiziran je servis za montiranje vozova i popravak skija.

Proizvodi vrhunske kvalitete

Potkraj tridesetih prošlog stoljeća započela je s radom prva mala tvornica za izradu skija, stolova za stolni tenis i palica za hokej na ledu. Planirana proizvodnja gumenih čamaca nije ostvarena zbog početka rata. Uspješan način poslovanja omogućio je da se u Frankopanskoj 10 podigne proizvodni pogon u dvorišnoj četverokatnici. Iz inozemstva su nabavljeni najsvremeniji strojevi. O kvaliteti Druckerovih proizvoda svjedoči i činjenica da su se poluproizvodi jasenovih skija izvozili u Norvešku. Harry Drucker izravno je surađivao s najpoznatijim proizvođačima športske opre-

me u Europi, a u Jugoslaviji je organizirao mrežu trgovačkih putnika. Kataloge, cjenike, letke i prospekte izdavao je više puta. Cjenik športskih potrepština s kratkim uputama za sve grane športa, tiskan 1924. godine, katalog je kojeg se ne bi postidjeli ni današnji vrhunski proizvođači.

Osvajanje jugoslavenskog tržišta

U međuratnom su se razdoblju pojavili novi športovi, no Druckerova tvornica nije mogla tako brzo usvojiti proizvodnju potrebne športske opreme pa ju je trebalo uvoziti. Da bi izbjegao posredništvo njemačkih veletrgovaca Drucker je izravno kontaktirao s proizvođačima športske opreme u Engleskoj, Francuskoj, SAD-u, Švedskoj i drugim zemljama. Kod njih je stekao takvo povjerenje da je postao isključivi zastupnik za cijelu zemlju. Mnoge strane tvrtke dale su poduzeću Harryja Druckera licenciju za proizvodnju svojih proizvoda. Prvu podružnicu u Beogradu, pod nazivom „Beogradska sportska radnja - filijala poduzeća M. Drucker" otvorio je 1924. godine. U gradovima gdje nije mogao otvoriti trgovinu, robu je ustupao pojedinim trgovcima. U nabavi i proizvodnji športske opreme Harry Drucker koristio je savjete poznatih športskih stručnjaka. Stručnom je usavršavanju poklanjao veliku pozornost. Često je odlazio u inozemstvo na sajmove športske opreme, a Sjedinjene Američke Države je posjetio 1927. i 1933.

Neprestano usavršavanje proizvodnje

Drucker je u Zagreb dovodio stručnjake koji su obučavali radnike u njegovim pogonima. Poduzeće je održavalo poslovne veze s 4000 dobavljača i 50.000 kupaca izvan Zagreba. Tridesetih godina naziv tvrtke promijenjen je u M. Drucker - Prva jugoslavenska industrija sportskih potrepština.

Harry Drucker nije bio jedini proizvođač i trgovac športskom opremom u Zagrebu. Postojali su brojni postolari, krojači i remenari koji su izrađivali lopte i dresove. Specijalizirana trgovina športskom opremom Pavla Kaudersa bila je na Zrinjčevcu 17. U Jurišićevoj 6 nalazila se prodavaonica bicikla E. Fischera. Josip Kovačić imao je trgovinu u Mesničkoj 1, a Kukuljević i Hagenauer u Ilici 8.

Nacionalizacija poduzeća

Rat je Harry Drucker proveo u partizanima. Za to vrijeme poduzeće je promijenilo i vlasnika i naziv. Godine 1945. Drucker postaje upravitelj svojeg poduzeća

koje opet nosi naziv M. Drucker - Prva jugoslavenska industrija sportskih potrepština. Poduzeće je 1947. nacionalizirano i preimenovano u Predrag Heruc, da bi se 1949. spojilo s poduzećem Fiskulturnik i od tada zvalo Sport Heruc.

Literatura

1. Drucker, H. (1924). Cjenik športskih potrepština s kratkim uputama za sve grane športa. Zagreb: M. Drucker.
2. Drucker, H. (1938). Zimski šport 1938 - 39. Zagreb: H. Drucker.
3. Frntić, F. (1980). Počeci i razvoj proizvodnje sportske opreme u Hrvatskoj i Jugoslaviji. Povijest sporta. 42 (11), 45 - 54.